

FAGSKOLEN VESTFOLD OG TELEMARK

UTDANNINGSMODUL I STOMI FOR HELSEFAGARBEIDERE

STUDIEPLAN

Innhold

1 Bakgrunn for utdanningsmodul i stomi.....	3
2 Opptakskrav.....	3
3 Forventet læringsutbytte	3
4 Organisering og omfang	5
5 Faginnhold	5
5.1 Sentrale tema	5
5.2 Studiekrav	6
5.3 Litteratur og andre læremidler	6
6 Undervisnings- og læringsformer.....	7
7 Vurdering.....	7
8 Kompetansebevis	7

1 Bakgrunn for utdanningsmodul i stomi

Helsefagarbeidere, både i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten har behov for økt kompetanse om stomi og om hvordan man kan bidra med informasjon, veiledning og oppfølging til en person som skal få eller har fått stomi. Slik at stomiopererte i størst mulig grad skal kunne få en god livskvalitet og oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet.

En stomi er en kunstig åpning i bukveggen på magen, fra tarm eller urinveier. Avføringen eller urinen vil da komme ut i en pose på magen. Når en person får en stomi er det som regel på grunn av kreft i tarm eller blære, betennelsessykdommer i tarmen, medfødte misdannelser eller skader i urinveier eller tarm. En stomi kan være midlertidig, eller permanent. De tre mest vanlige typer stomi er colostomi (utlagt tykktarm), ileostomi (utlagt tynntarm) og urostomi (utlagte urinveier). Å leve med stomi, uansett type eller årsak til anleggelse, kan være utfordrende situasjon som kan få konsekvenser for fysisk og psykisk velvære, relasjoner til andre, jobb, fritid, samliv og generell livskvalitet.

Stell av stomi er allerede et tema og en praktisk prosedyreferdighet i emne 3, Somatisk vurderings- og handlingskompetanse i fagskoleutdanningen Somatisk vurderingskompetanse.

2 Opptakskrav

Helsefagarbeidere og andre med tilsvarende fagbakgrunn (hjelpepleiere, omsorgsarbeidere)

3 Forventet læringsutbytte

Læringsutbyttet for utdanningsmodulen deles inn i områdene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsene tilsvarer nivå 5.1 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse beskrives som:

Kunnskap	Ferdigheter	Generell kompetanse
Kunnskaper er: forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Ferdigheter er: evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter.	Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i studier og yrke.

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om ulike typer stomi
- har kunnskap om årsaker til stomi
- har kunnskap om ernæring, væskebalanse og eliminasjon knyttet til ulike typer stomi

- har kunnskap om observasjon og tiltak for å forebygge, behandle og lindre komplikasjoner relatert til stomien og huden rundt stomien
- har kunnskap om sorg- og krisereaksjoner knyttet til det å få stomi
- har kunnskap om mestringsstrategier og hverdagsmestring når personer opplever å få stomi
- har kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper i møte med stomiopererte og deres pårørende
- har innsikt i sosiale og økonomiske rettigheter og støtteordninger til stomiopererte
- har kjennskap til ulike aktører og samarbeidspartners ansvar og oppgaver knyttet til pasienter med stomi
- kan oppdatere sin kunnskap om stomiutstyr og stell av stomi
- forstår hva det betyr for samfunnet å ha en helhetlig og koordinert helsetjeneste som ivaretar befolkningens behov, og hvordan det bidrar til verdiskapning i samfunnet

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende kunnskap om stomi, stomiutstyr og stell av stomi til å planlegge og iverksette tiltak i samarbeid med pasienten, kollegaer og andre yrkesgrupper
- kan anvende kunnskap om stomi og komplikasjoner relatert til stomien og huden rundt stomien til å forebygge, behandle og lindre problemer som kan oppstå
- kan anvende kunnskap om stomi og om stell av stomi, til å veilede og undervise pasienter med stomi til egenomsorg og hverdagsmestring
- kan anvende elektroniske dokumentasjonssystemer, kommunikasjonsformer og -teknikker profesjonelt i samarbeidet med stomiopererte og deres pårørende
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til arbeid med pasienter som har fått stomi
- kan kartlegge situasjoner i møte med pasienter som har fått stomi og identifisere faglige, juridiske og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helsetjenesten
- har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, pasientens integritet, og faglig forsvarlighet
- har forståelse for egen yrkesrolle, ansvar og oppgaver i omsorgen for pasienter med stomi
- har forståelse for og kan reflektere over faglige og praktiske utfordringer i møte med stomiopererte og deres pårørende
- har forståelse for at det å leve med stomi kan få konsekvenser for fysisk og psykisk velvære, relasjoner til andre, jobb, fritid, samliv og generell livskvalitet
- kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og tjenestenivå i tjenestetilbudet til pasienter med stomi
- kan gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen bidra, til å utvikle arbeidsmetoder og tjenester for pasienter med stomi

4 Organisering og omfang

Utdanningsmodulen i stomi har et omfang på 10 studiepoeng. Utdanningsmodulen gjennomføres over 10 uker og organiseres som følger:

- 8 nettsamlinger á 2 timer etter kl. 12 på en fast ukedag
- 2 fysiske samlingsdager fra kl. 09-15
- Egeninnsats og veiledning
- 2 studiekra

5 Faginnhold

5.1 Sentrale tema

a) Hva er stomi?

- Årsaker til stomi
- Ulike former for stomi
- Stomiens utseende og funksjon

b) Å få og å leve med stomi - hva det kan innebære for pasienten?

- Pasientens ressurser og reaksjoner
- Velvære
- Fysisk aktivitet
- Seksualitet og stomi
- Kultur og religion
- Livskvalitet og tilpasning til å leve med stomi
- Sosiale og økonomiske rettigheter og støtteordninger

c) Observasjon, vurdering og dokumentasjon

- Pasientens egenomsorg og hverdagsmestring og behov for informasjon og veiledning
- Observasjoner og vurderinger knyttet til stomi og stell av stomi
- Observasjon og kartlegging av ernæring og væskebalanse
- Observasjon og kartlegging av eliminasjon
- Dokumentasjon av observasjoner, kartlegginger og vurderinger

d) Praktiske prosedyreferdigheter knyttet til stomi

- Ulike bandasjetyper og annet stomiutstyr
- Stell av stomi
- Tømming eller skifte av stomipose
- Ivaretagelse av den peristomale huden
- Utfordringer ved stomistell og stomilekkasjer
- Preoperativ merking av stomisted
- Irrigasjon
- Tarmtømming med klyster i stomi

e) **Profesjonalitet og samhandling**

- Ulike aktører og samarbeidsparter
- Kommunikasjon og veiledning
- Etisk refleksjon
- Profesjonalitet

5.2 Studiekraav

Følgende to studiekraav må gjennomføres og består for å kunne bestå utdanningsmodulen:

- Studiekraav 1: Veiledning av pasient med stomi. Studenten utarbeider og leverer en plan for gjennomføring i forkant av veiledningen og et refleksjonsnotat i etterkant av veiledningen.
- Studiekraav 2: Gjennomføring av undervisning for kollegaer innen tema stomi. Studenten utarbeider og leverer en plan for gjennomføring i forkant av undervisningen og et refleksjonsnotat i etterkant av undervisningen.

5.3 Litteratur og andre læremidler

Bøker:

- Knutstad, U. (Red.). (2019). *Utøvelse av klinisk sykepleie. Sykepleieboken 3* (3.utg.). Cappelen Damm Akademisk. Kap. 9, Sykepleie til pasienter med stomi.
- Tveiten, S. (2020). *Helsepedagogikk - helsekompetanse og brukermedvirkning* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Hefter:

- Boots HomeCare. (u.å.). *Min stomibok*.
- Salts Healthcare. (u.å.). *Stomikunnskap for helsepersonell*.

Nettsider:

- Boots HomeCare. (2022). [Demonstrasjonsvideoer for deg med stomi | Boots HomeCare](#)
- Convatec. (u.å.). *me + recovery (opptreningsprogram for stomiopererte)*. <https://www.convatec.no/ostomy/meplus-recovery/introduksjon-til-modulene/>
- Lottes stomiliv og podkasten Stomiliv – Bedre hverdager med stomi. [#Stomiliv - Coloplast Norge](#)

Undervisningsvideoer:

- Journalføring del 1, [Journalføring med Randi Askjer - Del 1 - YouTube](#) (ca. 30 min.)
- Journalføring del 2, [Journalføring med Randi Askjer - Del 2 - YouTube](#) (ca. 45 min.)

E-læringsprogram:

- Dokumentasjon av helsehjelp, [Dokumentasjon av helsehjelp - et e-læringskurs på Kompetansebroen Kompetansebroen](#) (ca. 1,5 timer)

VAR Healthcare (varnett.no):

- De ulike stomitypene og merking av stomisted (kunnskapsstoff)
- Valg av stomiutstyr (kunnskapsstoff)
- Stell og observasjoner av stomi (kunnskapsstoff)
- Komplikasjoner ved stomi (kunnskapsstoff)

- Stell og observasjon av ureterkateter i urostomi (kunnskapsstoff)
- Urinveisinfeksjon ved urostomi (kunnskapsstoff)
- Valg av stomiutstyr (kunnskapsstoff)
- Stell og observasjoner av stomi (kunnskapsstoff)
- Komplikasjoner ved stomi (kunnskapsstoff)
- Klyster i kolostomi (prosedyre)
- Preoperativ merking av stomisted (prosedyre)
- Stell av stomi (ulike typer stomi og ulike typer bandasje) (prosedyrer)

6 Undervisnings- og læringsformer

Undervisning og læringsarbeid vil foregå i sanntid på nett og i form av egeninnsats mellom samlingene. I tillegg vil det være en fysisk samling for ferdighetstrening.

Følgende læringsformer er aktuelle i utdanningsmodulen:

- Ferdighetstrening
- Forelesning
- Gruppearbeid
- Refleksjon
- Studiekraft
- Veiledning

7 Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene for modulen og gjennomføringen av bestemte studiekraft danner grunnlag for vurderingen. Det gis en sluttvurdering i modulen med bestått/ikke bestått.

8 Kompetansebevis

Etter fullført og bestått utdanningsmodul utstedes det et kompetansebevis hvor det angis utdanningsmodulens tittel, læringsutbyttebeskrivelsene for modulen og omfang i antall studiepoeng.